

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 85/2022-43

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Mgr. Michalom Zemanom a Mgr. Tomášom Denticom, advokátmi, Medená 18, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 98/2016 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 98/2016 **boli porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava III **prikazuje** v konaní sp. zn. 11 C 98/2016 konať bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadost'učinenie **2 500 eur**, ktoré je Okresný súd Bratislava III **povinný** vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava III **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **707,05 eur** a zaplatiť ich jeho právnym zástupcom do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 30. septembra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 98/2016 (ďalej aj „napadnuté konanie okresného súdu“). V napadnutom konaní navrhuje okresnému súdu prikázať konať bez zbytočných prietáhov a domáha sa priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 6 000 eur, ako aj náhrady trov konania spojených s podaním ústavnej sťažnosti. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 85/2022-26 z 9. februára 2022 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie v celom rozsahu.

2. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o nečinnosti, ako aj neefektívnej činnosti okresného súdu v napadnutom konaní. V konaní vo veci samej má sťažovateľ procesné postavenie žalobcu proti žalovanej Slovenskej republike (ďalej len „žalovaná“) vo veci podanej žaloby o náhradu škody a nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím, ktorú na okresnom súde podal faxom 6. júna 2016 (a rovnopis žaloby bol okresnému súdu doručený 8. júna 2016, pozn.).

3. K doterajšiemu priebehu napadnutého konania sťažovateľ uviedol, že hoci žalobu podal 6. júna 2016, okresný súd mu až 2. mája 2017 doručil výzvu na vyjadrenie sa k vyjadreniu žalovanej. K tomu dodal, že už 3. apríla 2017 pritom okresný súd upozornil na prietahy v napadnutom konaní a žiadal o konanie vo veci. Ďalej uviedol, že na uvedenú výzvu reagoval podaním zo 17. mája 2017, no následne okresný súd vo veci nekonal a nereagoval ani na jeho opätovnú urgenciu z 19. novembra 2018, pričom následný úkon voči sťažovateľovi zo strany okresného súdu bola až výzva z 27. marca 2019 (doručená sťažovateľovi 10. apríla 2019, pozn.). K tomu dodal, že je zarážajúce, že okresný súd až po takmer 3 rokoch od začatia napadnutého konania zistil, že nemal originál plnomocenstva. Sťažovateľ k priebehu napadnutého konania ďalej uviedol, že okresný súd následne po vyše pol roku nariadil pojednávanie (predvolanie bolo sťažovateľovi doručené 30. októbra 2019, pozn.), a to navyše na termín o ďalší polrok neskôr (na 5. máj 2020, pozn.), ktoré však bolo oznámením okresného súdu zo 7. apríla 2020 zrušené v dôsledku opatrení na zamedzenie šírenia ochorenia COVID-19. Na záver uviedol, že okresný súd až 25. augusta 2021 opätovne nariadil nový termín pojednávania, a to až na 12. apríl 2022.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ vo vzťahu k napadnutému konaniu namieta nečinnosť, ako aj neefektívnu činnosť okresného súdu, ktorý podľa názoru sťažovateľa vo veci koná len sporadicky, na základe jeho urgencie. Argumentoval aj tým, že hoci v prvých mesiacoch šírenia ochorenia COVID-19 boli rušené pojednávania, avšak od leta 2020 až do 23. januára 2021, keď nadobudla účinnosť vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 24/2021 Z. z. o vykonávaní pojednávania, hlavných pojednávania a verejných zasadnutí v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu v znení neskorších predpisov, sa už opäť pojednávali všetky veci a taktiež minimálne od skončenia núdzového stavu 14. mája 2021 súdy opäť začali pojednávať všetky veci. Uviedol, že ak by okresný súd vo veci postupoval bez prietáhov, tak vec by navyše musela byť skončená už pred samotným

začiatkom šírenia ochorenia COVID-19. Dodal, že ani nariadenie aktuálneho termínu pojednávania až na 12. apríl 2022 nie je možné považovať za efektívnu činnosť okresného súdu. Na záver argumentoval, že k porušeniu jeho práv došlo len s poukazom na to, že počas celkovej doterajšej dĺžky napadnutého konania presahujúcej už 5 rokov nielenže nebolo vo veci vydané žiadne meritórne rozhodnutie, ale navyše sa vo veci ani len neuskutočnilo žiadne pojednávanie.

III.

Vyjadrenie okresného súdu, replika sťažovateľa a prehľad procesných úkonov

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Ústavný súd si už v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti od okresného súdu vyžiadal aj jeho vyjadrenie k samotnej ústavnej sťažnosti. Okresný súd vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr. 530/2021 doručenom ústavnému súdu 31. januára 2022 prostredníctvom zákonnej sudkyne v podstatnom uviedol, že okresný súd je jedným z najzaťaženejších súdov v Slovenskej republike a pokiaľ štát dlhodobo nerieši túto situáciu, tak pri stave súdneho oddelenia, ktoré má okolo 500 spisov, je objektívne nemožné konať tak, ako v prípade súdnych oddelení s menším počtom podaní. Zákonná sudkyňa tiež poukázala na skladbu a náročnosť podaní. Uviedla, že predmetná vec jej bola pridelená a spis jej bol fyzicky predložený 26. januára 2018, a to s výnimkou obdobia od októbra 2020 do apríla 2021, počas ktorého bola v práci dlhodobo neprítomná, a preto bolo súdne oddelenie 61 C, ktorého je sudkyňou, prerozdelené. V ďalšej časti vyjadrenia zákonná sudkyňa pomerne obsírne opísala skutočnosti týkajúce sa fungovania okresného súdu (opakované prerozdeľovanie spisov a prideľovanie značného počtu reštančných vecí, nerovnomerné zaťaženie súdneho oddelenia, nedostatok a obmena súdneho personálu, pozn.), na ktoré aj opakovane upozorňovala vedenie okresného súdu. K tvrdeniam sťažovateľa uviedla, že práve z dôvodu nepredvídateľnosti vývoja ochorenia COVID-19 bol termín pojednávania nariadený až na 12. apríl 2022, pretože je predpoklad, že v danom termíne už bude po tzv. 4. vlne a bude možné uskutočniť pojednávanie, čiže nedôjde tak k jeho opätovnému zrušeniu. Tiež uviedla, že sa nestotožňuje s tvrdením sťažovateľa, že okresný súd vo veci začne konať vždy až na základe jeho urgencií. Poukázala pritom na to, že sám sťažovateľ zaplatil súdny poplatok až po výzve okresného súdu, pričom v zmysle zákona je poplatok za žalobu splatný jej podaním. Dodala, že sťažovateľ predložil originál plnomocenstva až po výzve. K žiadosti sťažovateľa o konanie vo veci z apríla 2017 uviedla, že okresný súd v tom období konal, keďže realizoval písomné štádium konania podľa § 167 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Uviedla, že s poukazom na predloženú chronológiu procesných úkonov v napadnutom konaní sa javia niektoré tvrdenia sťažovateľa ako zavádzajúce. K námietke o nariadovaní pojednávania s väčším časovým odstupom dodala, že okresný súd je povinný konať prednostne vo veciach, ktoré majú prebehnúť s väčšou rýchlosťou, stanovených v zmysle rozhodovacej praxe Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“).

5.1. Okresný súd sa vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr. 530/2021 (po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, pozn.) doručenom ústavnému súdu 14. marca 2022 prostredníctvom zákonnej sudkyne v plnom rozsahu odvolal na predchádzajúce vyjadrenie doručené ústavnému súdu pred predbežným prerokovaním ústavnej sťažnosti. Zákonná sudkyňa opakovane poukázala

na dlhodobu neriešený stav zaťažnosti súdneho oddelenia 61 C, na čo opakovane upozorňovala vedenie okresného súdu.

III.2. Replika sťažovateľa:

6. Sťažovateľ sa na výzvu ústavného súdu z 18. marca 2022 k stanoviskám okresného súdu vyjadril podaním doručeným ústavnému súdu 21. marca 2022, v ktorom v podstatnom uviedol, že zotrváva na podanej ústavnej sťažnosti v celom rozsahu. V súvislosti s poukazom okresného súdu na jeho vyťaženosť a iné dôvody, ktoré objektívne bránia prejednaní vecí v primeranej lehote, podotkol, že ústavná sťažnosť nesmeruje proti činnosti konkrétneho sudcu, ale proti štátu, ktorý je povinný zabezpečiť, aby mohli súdy rozhodovať v primeranej lehote. K tvrdeniu okresného súdu, že sťažovateľ nezaplatil súdny poplatok pri podaní žaloby, uviedol, že ho nezaplatil z dôvodu rôzneho prístupu súdov (v danom čase, pozn.) pri vyrubovaní súdnych poplatkov vo veciach žalôb o náhradu nemajetkovej ujmy pre nesprávny úradný postup (napríklad aj preto, že sa uplatňovala škoda aj nemajetková ujma, pozn.). Preto čakal na výzvu okresného súdu o výške súdneho poplatku. K ďalšej námietke okresného súdu týkajúcej sa nepredloženia plnomocenstva sťažovateľa uviedol, že je presvedčený, že originál plnomocenstva okresnému súdu predložil s podanou žalobou a domnieva sa, že okresný súd tento originál poslal žalovanej (v rámci výzvy na vyjadrenie sa k žalobe, pozn.), čomu nasvedčuje aj to, že okresný súd konal s právnym zástupcom sťažovateľa (teda musel mať preukázané jeho splnomocnenie originálom plnomocenstva, pozn.). Uvedenému podľa sťažovateľa nasvedčuje aj to, že na predloženie originálu plnomocenstva bol vyzvaný až po tom, ako sa veci ujal nový zákonný sudca (ktorý zrejme originál plnomocenstva v súdnom spise nenašiel, pozn.). K tomu na záver dodal, že ak by aj nejakým nedopatrením nedošlo k priloženiu plnomocenstva (čo sa sťažovateľovi javí ako málo pravdepodobné, pozn.), bolo povinnosťou okresného súdu vyzvať ho na odstránenie tohto nedostatku bez zbytočného odkladu. K argumentácii okresného súdu týkajúcej sa obmedzení v súvislosti so šírením ochorenia COVID-19 okrem iného uviedol, že po skončení druhého núdzového stavu sa počas jari roku 2021 (a niekde už aj pred jeho skončením, pozn.) začalo riadne pojednávať, a to bez ohľadu na vyhlásenú mimoriadnu situáciu a núdzový stav, pričom sa zohľadňovali a zohľadňujú aktuálne riziká.

III.3. Prehľad procesných úkonov:

7. Ústavný súd z obsahu okresným súdom zaslanej chronológie procesných úkonov v napadnutom konaní zistil, že žaloba sťažovateľa bola faxom okresnému súdu doručená 7. júna 2016 (bez príloh a bez zaplatenia súdneho poplatku, pozn.) a pridelená do súdneho oddelenia 11 C. Okresný súd 20. októbra 2016 vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za podanú žalobu. Sťažovateľ 31. októbra 2016 okresnému súdu predložil vyjadrenie k žiadosti o predbežné prerokovanie nároku a 11. novembra 2016 zaplatil súdny poplatok za podanú žalobu. Okresný súd 19. decembra 2016 doručoval žalobu žalovanej (doručená 28. decembra 2016, pozn.) a 11. januára 2017 a 9. februára 2017 žalovaná podala žiadosť o predĺženie lehoty na vyjadrenie sa k žalobe. Žalovaná 20. februára 2017 doručila vyjadrenie k žalobe, a to bolo okresným súdom 27. marca 2017 doručované sťažovateľovi na vyjadrenie (sťažovateľovi bola výzva doručená 2. mája 2017, pozn.). Sťažovateľ sa vyjadril 18. mája 2017 a predmetné vyjadrenie bolo okresným súdom žalovanej doručované 23. mája 2017. Vec bola 19. januára 2018 pridelená do súdneho oddelenia 61 C. Dňa 8. júna 2018 bolo reklamované doručovanie (z 23. mája 2017, pozn.) a 13. júna 2018 bol spísaný úradný záznam

o tom, že nebolo realizované uvedené doručenie (z 23. mája 2017, pozn.). Zákonná sudkyňa dala 20. marca 2019 pokyn pre vyššieho súdneho úradníka na úkony s prípravou pojednávania. Sťažovateľ 16. apríla 2019 predložil okresnému súdu originál plnej moci pre právneho zástupcu. Okresným súdom bolo nariadené pojednávanie na 5. máj 2020 (predvolanie bolo sťažovateľovi doručené 30. októbra 2019, pozn.). V marci roku 2020 bolo pojednávanie nariadené na 5. máj 2020 zrušené v dôsledku obmedzení v súvislosti so zamedzením šírenia ochorenia COVID-19. Následne bola vec prerozdelená do súdneho oddelenia 21 C a od apríla roku 2021 bola vec opätovne vrátená do súdneho oddelenia 61 C. Okresný súd 30. júla 2021 nariadil pojednávanie vo veci na 12. apríl 2022.

7.1. Ústavný súd overovaním aktuálneho stavu napadnutého konania prostredníctvom informačného centra okresného súdu zároveň zistil, že po uskutočnení pojednávania 12. apríla 2022 bola vec odročená na nový termín pojednávania určený na 28. jún 2022. Teda do dňa vydania tohto nálezu nebolo vo veci vydané meritórne rozhodnutie a nedošlo tak k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa.

8. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, pretože na základe podaní účastníkov konania a chronológie procesných úkonov okresného súdu v napadnutom konaní predloženej ústavnému súdu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Sťažovateľ ústavnou sťažnosťou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

10. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (I. ÚS 295/2019).

11. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Úlohou ústavného súdu bolo v danom prípade posúdiť, či v napadnutom konaní došlo k vzniku prietahov, či ich vznik bol spôsobený primárne postupom okresného súdu alebo na ich vznik mal vplyv aj postup samotného sťažovateľa, ako aj to, aký vplyv na priebeh napadnutého konania mala povaha prejednávanej veci.

12. Pokiaľ ide o posúdenie kritéria právna a skutková zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že spory, ktorých predmetom je uplatnenie nároku na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci (v danom prípade žaloby o náhradu škody a nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným

rozhodnutím, pozn.), v zásade patria medzi bežnú rozhodovaciu agendu všeobecných súdov. Teda ústavný súd v danom prípade nezistil zásadnú právnu či skutkovú náročnosť sporu. Uvedenou zložitou veci koniec koncov neargumentoval ani samotný okresný súd vo svojich vyjadreniach.

13. V rámci posudzovania ďalšieho kritéria, a to správania sťažovateľa, ústavný súd konštatuje, že po preskúmaní doterajšieho priebehu napadnutého konania na strane sťažovateľa nezaznamenal okolnosti, ktoré by zásadným spôsobom negatívne ovplyvnili doterajší priebeh napadnutého konania. K uvedenému záveru dospel aj po zohľadnení námietky okresného súdu, že sťažovateľ zaplatil súdny poplatok až po jeho výzve a tiež že mal až dodatočne predložiť plnomocenstvo. V tomto ohľade ústavný súd poukazuje na to, že v súvislosti s týmito skutočnosťami mohlo dôjsť k predĺženiu konania len o čas stanovený okresným súdom vo výzvach na odstránenie týchto nedostatkov, čo však s prihliadnutím na okolnosti danej veci, najmä celkovú doterajšiu dĺžku napadnutého konania, ako aj úseky nečinnosti okresného súdu v rámci neho (uvedené v nasledujúcich bodoch, pozn.) nie je možné vnímať ako zásadné predĺženie konania.

14. K tretiemu kritériu, a to postupu okresného súdu, je potrebné uviesť, že po preštudovaní okresným súdom predloženej chronológie procesných úkonov vykonaných vo veci ústavný súd v napadnutom konaní jednoznačne identifikoval nečinnosť, ako aj neefektívny postup okresného súdu v rámci doterajšieho priebehu napadnutého konania. V tejto súvislosti je nutné poukázať najmä na obdobie v podstate úplnej nečinnosti okresného súdu v trvaní takmer dvoch rokov od 23. mája 2017 až do 20. marca 2019, keď bol daný pokyn zákonného sudcu vyššiemu súdnemu úradníkovi na vykonanie úkonov súvisiacich s prípravou pojednávania. V nadväznosti na to je potrebné tiež konštatovať, že okresný súd aj v nasledujúcom období nepostupoval efektívne, keď prvé pojednávanie vo veci nariadil až o rok na to (na 5. máj 2020, pozn.), ktoré však bolo zrušené v dôsledku opatrení v súvislosti so zamedzením šírenia ochorenia COVID-19. Je nutné zdôrazniť, že vôbec prvé pojednávanie sa uskutočnilo až 12. apríla 2022, teda po takmer 6 rokoch od podania žaloby sťažovateľa, čo zaiste nie je možné označiť za efektívne vedenie sporu. Zároveň zo skutočností uvedených v bode 7.1. tohto nálezu vyplýva, že okresný súd nariadil pojednávanie na 28. jún 2022, teda do vydania tohto nálezu nedošlo k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa.

15. Na tomto mieste ústavný súd zdôrazňuje, že postup súdu spočívajúci len v samotnom vykonaní rôznych úkonov, ktoré však nevedú k meritórnemu ukončeniu sporu, nie je možné považovať za postup efektívny, sledujúci odstránenie stavu právnej neistoty (m. m. I. ÚS 109/2021).

15.1. Zároveň je nutné podotknúť, že vzhľadom na už uvedené obdobie nečinnosti a neefektívnej činnosti okresného súdu (od mája roku 2017 až do začiatku roku 2020, pozn.), počas ktorého okresný súd vo veci nevykonával v zásade žiaden pre rozhodnutie vo veci relevantný procesný úkon, ani nasledujúca nečinnosť okresného súdu v dôsledku opatrení zavedených proti šíreniu ochorenia COVID-19 (čo je zaiste objektívna okolnosť, pozn.) v danom prípade nie je spôsobilá okresný súd exkulovať a argumentácia v tejto súvislosti neobstojí, pretože do obdobia poznačeného touto objektívnou celospoločenskou situáciou (od marca roku 2020, pozn.) okresnému súdu v tejto súvislosti nič nebránilo v riadnom konaní vo veci.

15.2. S poukazom na okresným súdom uvádzané personálne aspekty v spojení s množstvom agendy, ktorú musí okresný súd a zákonný sudca riešiť, ústavný súd v zmysle už svojej konštantnej rozhodovacej činnosti zdôrazňuje, že od účastníkov konania obracajúcich sa na všeobecné súdy s dôverou, že bude v ich veci spravodlivo a včas rozhodnuté, nie je možné spravodlivo požadovať, aby „strpeli“ nedostatky na strane všeobecného súdu spôsobené zlou organizáciou práce. Ústavný

súd zdôrazňuje, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších zamestnancov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (I. ÚS 3/2020).

16. Po zhodnotení všetkých okolností ústavný súd dospel v danom prípade k jednoznačnému záveru, že napadnuté konanie trpí prietahmi. Prietahy idú primárne na vrub postupu okresného súdu, a to najmä v dôsledku jeho nečinnosti, ako aj neefektívnej činnosti. Okresný súd nepostupoval v napadnutom konaní v intenciách čo najrýchlejšieho a efektívneho prerokovania a ukončenia sporu. K tomuto záveru ústavný súd v danom prípade dospel aj po zohľadnení skutočnosti, že k vôbec prvému prejednávaniu veci pred okresným súdom došlo až po uplynutí takmer 6 rokov od podania žaloby, čo je už samo osebe z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľné.

17. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní boli porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a primerané finančné zadosťučinenie

18. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti navrhol, aby ústavný súd po prijatí rozhodnutia o porušení namietaných práv prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, okresnému súdu prikázal, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ nachádza (bod 2 výroku nálezu).

19. Keďže ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli porušené, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Sťažovateľ požadoval priznanie zadosťučinenia vo výške 6 000 eur. Uvedené odôvodňoval primárne celkovou doterajšou dĺžkou napadnutého konania bez vydania meritórneho rozhodnutia vo veci, pričom poukázal na to, že neskorá spravodlivosť je odopretá spravodlivosť.

20. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (III. ÚS 103/2018). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia, pričom pri jeho určení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti

aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

21. Pri ustálení sumy finančného zadost'učinenia ústavný súd prihliadal na tieto základné okolnosti. Prvou je zohľadnenie obdobia úplnej a neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu počas obdobia takmer dvoch rokov (od 23. mája 2017 až do 20. marca 2019, pozn.), pričom bola zohľadnená aj tá skutočnosť, že k vôbec prvému pojednávaniu vo veci (12. apríla 2022, pozn.) došlo až po viac ako 5 a pol roku od podania žaloby (podaná 7. júna 2016, pozn.). Zároveň v tejto súvislosti prihliadal aj na to, že sťažovateľ sa (ako to vyplýva z prehľadu procesných úkonov, pozn.) zásadným spôsobom nepodieľal na vzniku priet'ahov, pričom stav jeho právnej neistoty stále trvá, preto ústavný súd rozhodol o priznaní finančného zadost'učinenia sťažovateľovi v sume 2 500 eur (bod 3 výroku nálezu).

22. Ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde nevyhovел tej časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ žiadal priznať finančné zadost'učinenie nad ústavným súdom priznanú sumu (bod 5 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

23. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 707,05 eur (bod 4 výroku nálezu).

24. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [(ďalej len „vyhláška“); § 11 ods. 3, § 13a, § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 je 181,17 eur a hodnota režijného paušálu je 10,87 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je 193,50 eur a hodnota režijného paušálu je 11,63 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 (podanie repliky k vyjadreniam okresného súdu). Celkovo mu tak vznikol nárok na náhradu trov v sume 589,21 eur. Priznanú odmenu ústavný súd zvýšil o 20 % daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), t. j. o sumu 117,84 eur, pretože právni zástupcovia sťažovateľa sú platiteľmi DPH (§ 18 ods. 3 vyhlášky).

25. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnych zástupcov sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označených v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 2. júna 2022

Miloš Mad'ar
predseda senátu